

ANA TEMA¹

6. Madde (medeni hukuk yönü)

Tahkim

(Son güncelleme: 21/05/2021)

Giriş

6. Madde belirli anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulması için tahkim mahkemelerinin kurulmasının önüne geçmez. Bununla birlikte isteğe bağlı tahkim ile zorunlu tahkim arasında bir ayrım yapılması gerekir. 6 § 1. Maddede belirtilen tüm güvenceler zorunlu tahkime uygulanacaktır (*Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 49). İsteğe bağlı tahkimlerde tahkim özgürce, yasalara uygun bir şekilde ve açıkça kabul edildiği için taraflar ilkesel olarak 6. Maddenin güvencelerinden feragat edebilirler (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 94-96).

Mevcut içtihattan çıkarılan ilkeler

Genel ilkeler:

- 6. Madde belirli anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulması için tahkim mahkemelerinin kurulmasının önüne geçmez (*Transado - Transportes Fluviais Do Sado, S.A. /Portekiz* (k.k.), 2003; *Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 48; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 94). Tahkim hükümlerinin söz konusu bireylerin yanı sıra adaletin tecellisi açısından da yadsınamayacak avantajları olması nedeniyle kural olarak Sözleşme'yi ihlal etmezler (*Tabbane /İsviçre* (k.k.), 2016, § 25; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 94;).
- İsteğe bağlı tahkim ile zorunlu tahkim arasında bir ayrım yapılması gerekir. Tahkimin yasa ile dayatıldığı zorunlu tahkim davasında tarafların anlaşmazlıklarını tahkim mahkemesinin yargı yetkisinin dışına taşıma olanakları yoktur. Bu nedenle tahkim mahkemesi 6 § 1. Maddede belirtilen güvenceleri sağlamak zorundadır (*Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 49; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 95; *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, §§ 174, 181). Futbol anlaşmazlıklarının kendine özgü niteliği bireyleri 6 § 1. Madde kapsamındaki adil yargılama güvencelerinden mahrum etmek için yeterli değildir (*Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, § 180).
- İsteğe bağlı tahkim özgürce tercih edildiği için ilkesel olarak 6 § 1. Madde kapsamında herhangi bir sorun çıkmaz (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 96; *Apollo Engineering Limited / Birleşik Krallık* (k.k.), 2019, § 38). Tahkimin, 6 § 1. Madde ile sağlanan güvencelerden bir feragat olarak kabul edilebilmesi için "özgürce, yasalara uygun bir şekilde ve açıkça" kabul edilmiş olması gerekir (*Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 48; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 96; *Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, § 127). Bununla birlikte taraflar tahkime gitmek için anlaşmalarında bu otomatik olarak 6 § 1. Madde kapsamındaki bütün haklarından açıkça feragat ettikleri anlamına gelmez (bkz., başvuranın tercihinin "açıkça" yapıp yapılmadığının ya da, bir başka deyişle, başvuranın davasının bağımsız ve tarafsız olmayan bir tahkim mahkemesi tarafından incelenmesi hakkında bilinçli olarak feragat edip etmediğinin

¹ Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme'yi bağlamaz.

değerlendirilmesiyle ilgili *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 121-123; ayrıca bkz., başvuran şirketin hem tarafsızlık güvencesinden hem de yerel mahkemelerin tahkim kararının hakemlerin tarafsızlığına dair olanlar dahil ilgili kurullarla uyumlu olmasını sağlayacakları beklentisinden açıkça feragat edip etmediğinin değerlendirilmesiyle ilgili *Beg S.p.a. /İtalya* 2021, §§ 136-143).

- Tahkim yasa ile dayatılmadığında bile isteğe bağlı olarak kabul edilmeyebilir. Örneğin *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, davasında tahkimi kabul etmemenin ikinci başvuranın meslek hayatında olumsuz etkileri olacaktı, bu nedenle Mahkeme kadının bu hükmü özgürce ve açık bir şekilde kabul etmediğine kanaat getirdi (§§ 113-115).
- Bazı davalarda tahkim ne zorunlu ne de isteğe bağlı olmayıp üçüncü taraflarca dayatılmış olabilir (bkz., başvuranın azınlık hissedar olduğu şirket ile şirketin esas hissedarının anlaşarak aldıkları tahkime gitme kararıyla ilgili *Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 50).

6 § 1. Maddenin uygulanabilirliği:

- Tahkim mahkemesinin takdir ettiği tutarları geri alma hakkı 6. Madde kapsamında bir “medeni hak” olarak değerlendirilir. Bu nedenle 6 § 1. Madde bir tahkim kararının iptal edilmesi için mahkemelere götürülen yargılamaya uygulanabilir (*Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 1994, § 40).
- Bir Futbol Kulübüne tazminat ödenmesi maddi nitelikli haklarla ilgilidir ve özel kişiler arasındaki sözleşme ilişkisinden kaynaklanır. Bu nedenle bunlar 6. Madde kapsamındaki “medeni” haklardır (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 57; *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, § 159).
- “Üst düzey” hakemlikten “taşra” hakemliğine düşürülme ve bunun bir yardımcı hakemin mesleki kariyeri üzerindeki olumsuz etkilerinin yanı sıra bu nedenle uğradığı gelir kaybı, burada söz konusu olan hakların “medeni” haklar olduğunu belirlemek için yeterlidir (*Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, § 160).
- Meslek kuruluşları nezdinde yapılan bir disiplin soruşturması davasında ve iki yıllık bir men cezası nedeniyle mesleği icra etme hakkının tehlikede olması bağlamında söz konusu hakların “medeni” niteliğine dair hiçbir şüphe yoktur (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 58; ayrıca bkz., bir futbol hakeminin lisansının iptal edilmesiyle sonuçlanan bir yaptırımla ilgili, *İbrahim Tokmak /Türkiye*, 2021, § 65).
- Kamuya açık olarak (televizyon ya da sosyal medyada) yapılan açıklamalara karşılık olarak meslek kuruluşları nezdinde disiplin soruşturmaları başlatıldığında, söz konusu yargılamaların 6 § 1. Maddenin amaçları doğrultusunda bir “medeni hak” teşkil eden ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasını engellediği düşünülebilir (bir futbol kulübü yöneticisine dayatılan disiplin yaptırımlarıyla ilgili, *Sedat Doğan /Türkiye*, 2021, § 20; bir futbol hakemine dayatılan disiplin yaptırımlarıyla ilgili, *İbrahim Tokmak /Türkiye*, 2021, § 15).
- Profesyonel bir futbolcu aleyhine yürütülen ve birçok maç men cezasıyla sonuçlanan disiplin soruşturmalarının, bağlı olduğu futbol kulübünün maddi hakları üzerinde olumsuz etkileri olmuş ve bu durum kulübün 6 § 1. Madde kapsamındaki “medeni haklarını” etkilemiştir (*Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye*, 2021, § 20) .
- Bununla birlikte amatör futbolcuların futbolla ilgili herhangi bir faaliyetten men edilmeleri maddi nitelikli haklarla ilgili değildir ki bu da 6 § 1. Maddeyi uygulanamaz kılar. *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, kararında Mahkeme amatör futbolcuların ücret almadan oynadıklarını kaydetmiştir. Dolayısıyla profesyonel futbolcuların (maçlara ve antrenmanlara katıldıkları süre boyunca para alırlar) aksine amatör futbolcular sadece yaptıkları masraf ve harcamaların karşılığını alırlar dolayısıyla futbolla ilgili faaliyetlerden men edilmeleri bir mesleği icra etme haklarını tehlikeye atmaz. *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, davasında her ne kadar başvuranlar Türkiye’de amatör futbol liglerinde oynayan futbolcuların

kulüplerinden maaş ya da başka kazançlar elde etmelerinin yaygın bir uygulama olduğunu ileri sürseler de Mahkeme başvuranların kulüpleriyle imzaladıkları herhangi bir anlaşmanın ya da kendilerine ödeme yapıldığına dair veya başka hakları gösteren bir belgenin nüshasını sunamadıklarını gözlemlemiştir. Bu nedenle başvuranlar söz konusu anlaşmazlığın maddi nitelikli olduğunu kanıtlayamadılar (§ 155).

“Bir başka uluslararası soruşturma ya da uzlaşma prosedürü” olarak tahkim mahkemeleri:

- Uluslararası tahkim mahkemelerine götürülmüş olan bir dava “bir başka uluslararası soruşturma ya da uzlaşma prosedürüne” ibraz edilmiş olarak görülecek ve Sözleşme’nin 35 § 2 (b) Maddesi doğrultusunda kabul edilemez olarak addedilecektir (Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarını Çözme Merkezi (ICSID) Tahkim Mahkemesi ile ilgili, *Le Bridge Corporation LTD S.R.L. /Moldova Cumhuriyeti* (k.k.), 2018, § 22-33,). Strazburg mahkemesine başvuran, bir tüzel kişilik, Le Bridge firması iken ICSID mahkemesine başvuran, gerçek bir şahıs ve yatırımcı olan Franck Charles Arif idi. Bununla birlikte Arif başvuran şirketin %100’üne sahip olduğu ve aynı zamanda şirketin yönetim kurulu başkanı olduğu ve davayı Mahkeme’ye taşırken başvuru formunu bu sıfatla imzaladığı için Mahkeme davayı esasen aynı dava olarak kabul etti.
- *AO Neftyanaya Kompaniya Yukos /Rusya*, 2011, davasında Mahkeme, tahkim yargılaması ve Mahkeme nezdindeki taraflar farklı olduğu ve dolayısıyla meseleler Sözleşme’nin 35 § 2 (b) Maddesi kapsamında “esasen aynı” olmadığı için Lahey’de bulunan Daimi Tahkim Mahkemesi’nin “bir başka uluslararası soruşturma ya da uzlaşma prosedürü” olarak kabul edilip edilemeyeceğini incelememi (§§ 519-526).

Tahkim mahkemelerinin eylemleri ve ihmallerinde Devletlerin sorumluluğu:

- Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ne bir Devlet mahkemesi ne de bir başka kamu hukuku kuruluşu olmayıp özel bir vakıf altında kurulmuş bir teşekkül olmasına rağmen İsviçre mahkemeleri CAS kararlarının geçerliliğini belirleyecek yargı erkine sahipti ve Federal Yüksek Mahkeme başvuranın temyiz başvurusunu reddetmiş ve böylece söz konusu tahkim kararını kanun hükmünde karar haline getirmiştir. Dolayısıyla davalı Devlet sorumludur ve Mahkeme kişi yönünden yargılama yetkisine sahipti (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 65-67).
- Mahkeme benzer şekilde, İtalyan yerel mahkemeleri tarafından doğrulandığı gibi, Roma Ticaret Odası Tahkim Dairesi’nin (Kamu hukuku kapsamında bir kuruluş) fiilleri ve ihmalleri ile ilgili şikayetleri incelemek için de kişi yönünden yargılama yetkisine sahipti (*Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, §§ 63-66).

Mahkemeye erişim:

- Mahkemeye erişim hakkı bir davanın Devletin standart yargı sistemi içerisine dahil edilmiş klasik anlamda sıradan (adli) bir mahkemeye götürülmesini gerektirmez. Bunun yerine 6 § 1. Maddede yer alan “yargı yeri” kelimesi sınırlı sayıda özel konuyu hükme bağlamak üzere tesis edilmiş bir organ olabilir (*Lithgow ve Diğerleri /Birleşik Krallık*, 1986, § 201; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 94; *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, § 173).
- Bir kişi, bir tahkim hükmüne dayanarak davasının bir mahkeme veya yargı yerinde görülme hakkından feragat edebilir. İlgili bireyin yanı sıra adaletin tecellisi açısından da yadsınamaz avantajları olan feragat kural olarak Sözleşme’ye aykırı değildir (*Pastore /İtalya* (k.k.), 1999; *Eiffage SA ve Diğerleri /İsviçre* (k.k.), 2009; *Tabbane /İsviçre* (k.k.), 2016, § 25; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, § 94).

- Mahkemeye erişim, örneğin uluslararası bir örgütün ulusal yargıdan bağımsızlığı nedeniyle sınırlı olduğunda, tahkim prosedürleri Sözleşme haklarının korunması için makul bir alternatif araç olabilir (*Klausecker /Almanya* (k.k.), 2015, §§ 71-76).

Yasayla kurulmuş mahkeme:

- Bir tahkim mahkemesi eğer *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, davasında Spor Tahkim Mahkemesi için belirlendiği gibi bazı kriterleri karşılıyorsa “yasayla kurulmuş bir mahkeme” olarak kabul edilecektir. Mahkeme, CAS’ın yetkisini özel bir vakıftan almasına rağmen önüne getirilen bütün anlaşmazlıklar bağlamında, olgulara ve hukuka ilişkin bütün meseleleri hukuk kurallarına dayanarak ve yargılamaları önceden saptanmış kurallara göre yaptıktan sonra karara bağlarken tam yargı yetkisini kullandığına karar vermiştir. Verdiği kararlar bu anlaşmazlıklara yargı niteliğinde çözümler getirmiş ve Federal Yüksek Mahkeme’ye başvuru hakkı da sağlamıştır. Yüksek Mahkeme CAS tahkim kararlarını “bir Devlet mahkemesinin verdiği kararlar aynı nitelikteki hakiki hükümler” olarak kabul etmiştir. CAS başvuranların davalarında, Özel Uluslararası Hukuka İlişkin Federal Kanun ile Federal Yüksek Mahkeme içtihadının birleşik etkisiyle karar verirken Sözleşme’nin 6 § 1. Maddesi kapsamındaki “yasayla kurulmuş bir mahkeme” görüntüsüne sahip olmuştur (§ 149).

Çekişmeli – Kamuya açık duruşma:

- 6 § 1. Maddede bu bağlamda yer alan ilgili ilkeler tahkim mahkemeleri önünde yapılan duruşmalara uygulanır (*Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010, § 53; *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 182-183).
- 6 § 1 kamuya açık dava hakkından, ister açık bir biçimde isterse zımnen olsun, özgürce feragat etme hakkından alıkoymaz (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 180-181). Kamuya açık dava hakkından yasal olarak mahkemede yargılama sırasında bile feragat edilebilir, dolayısıyla aynı ilke tahkim yargılamasına da uygulanabilir (bunun nedeni genellikle aleniyetten kaçınmaktır) *Suovaniemi ve Diğerleri /Finlandiya* (k.k.), 1999). Bu nedenle tahkimde kamuya açık duruşma olmaması tek başına tahkim prosedürünü dayanaksız hale getirmez (*Klausecker /Almanya* (k.k.), 2015, § 74; *Kolgu /Türkiye* (k.k.), 2013, §§ 44-45), özellikle de başvuran normal mahkeme yargılaması yerine tahkim yargılamasını seçtiğinde (*Kolgu /Türkiye* (k.k.), 2013, §§ 36-47).

Bağımsızlık ve tarafsızlık:

- Başvuranların hakemin bağımsızlığı ve tarafsızlığına itiraz etmek için gerekçeleri ve olanakları olduğu halde bu itirazı yapmadıklarında tarafsız hâkim hakkından kesin olarak feragat etmiş sayılırlar (*Suovaniemi ve Diğerleri /Finlandiya* (k.k.), 1999). Buna karşılık böyle bir itiraz yapıldığında tahkim prosedürü, isteğe bağlı tahkim davasında bile, 6 § 1. Madde güvencelerini sağlamak zorundadır. Bu durumda başvuran bağımsız ve tarafsız bir mahkeme hakkından “kesin bir şekilde” feragat etmiş sayılamaz (*Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 121-123; *Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, §§ 136-143).
- Mahkeme, tahkim yargılaması bağlamında tarafsız bir hakemden feragat etme hakkını inceledi, üstelik bunu yaparken benzer bir feragatin adli yargılamada geçerli olup olmayacağına karar vermek zorunda kalmadı (*Beg S.p.a. /İtalya*, 2021, § 141).
- Bir mahkeme üyelerinin atanma şekli, üyelerin bir kez atandıktan sonra herhangi bir baskıya maruz kalmamaları, herhangi bir talimat almamaları ve görevlerini tam anlamıyla bağımsız bir şekilde yerine getirmeleri kaydıyla, bu yargılama organının bağımsızlığına ve tarafsızlığına tek başına zarar vermez (*Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, § 209).
- Eğer bir Futbol Federasyonu’nun Yönetim Kurulu ile Tahkim Kurulu arasında güçlü ve örgütsel bağlar varsa Tahkim Kurulu’nun teşkilatı ve işleyişine dair Yönetim Kuruluna verilmiş

geniş yetkiler sonucu Tahkim Kurulunda ortaya çıkan yapısal eksiklikler, Tahkim Kurulu üyelerinin gerektiği gibi bağımsız ve tarafsız hareket etmelerinden kuşku duymak için meşru bir nedendir (*Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, § 222). Bu durum özellikle Tahkim Kurulu üyelerinin görev süreleri Yönetim Kurulu üyelerininkine aynı olması ve Tahkim Kurulu üyelerinin herhangi bir mesleki ahlak ve davranış kuralıyla bağlı olmamaları nedeniyle daha da geçerlidir. Ayrıca futbol kulüpleriyle oyuncuları arasında çıkan sözleşmeye dayalı anlaşmazlıklar hakkında karar veren Tahkim Kurulu bağımsız ve tarafsız bir şekilde davranamayabilir çünkü Tahkim Kurulu üyelerini atayan Yönetim Kurulu ağırlıklı olarak futbol kulüplerinin eski yöneticilerinden oluşmaktadır ve bu Tahkim Kurulunun birleşimini futbol kulüplerinin lehine etkileyebilir (§§ 201 -223).

Yargılamaların uzunluğu:

- Tahkim yargılamalarının uzunluğu sadece tahkim yargılamaları (*Desvire SRL /Moldova*, 2009, § 48) bakımından değil yargılamaların uzunluğunun bir bütün olarak değerlendirilmesi bakımından dikkate alınır (*Stechnauer /Avusturya*, 2010, § 43; *Puchstein /Avusturya*, 2010, § 39).

Tahkim kararlarının icra edilmesi:

- Bir tahkim kararının icra edilmemesi 6 § 1. Maddenin ihlaline yol açabilir (*Ostapenko /Ukrayna*, 2007, §§ 40-42; *Marini /Arnavutluk*, 2007, §§ 130-135; *Regent Company /Ukrayna*, 2008, §§ 59-60).

Önemli örnekler

- *Bramelid ve Malmström /İsveç*, Komisyon kararı, 1982: Bir tahkim kararına sıradan (adli) mahkemeler nezdinde karşı çıkma zorlukları (kabul edilebilir);
- *Lithgow ve Diğerleri /Birleşik Krallık*, 1986: Bağımsız bir mahkemeye ve “yasal bir mahkeme” olarak Tahkim mahkemesine erişim (6 § 1. Madde ihlal edilmemiştir);
- *Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 1994: Devletin bir borcu olduğunu belirleyen bir tahkim kararının bir mevzuat tedbiriyle iptal edilmesi (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir);
- *Suovaniemi ve Diğerleri /Finlandiya* (k.k.), 1999: Mahkeme hakkından feragat; hakemin tarafsızlığına itiraz (kabul edilemez);
- *Pastore /İtalya* (k.k.), 1999: Tahkim lehine mahkeme hakkından feragat (kabul edilemez);
- *Transado-Transportes Fluviais Do Sado S.A. /Portekiz* (k.k.), 2003: Tahkim mahkemesi nezdinde 6 § 1. Madde kapsamındaki bazı haklardan feragat (kabul edilemez);
- *Regent Company /Ukrayna*, 2008: Kesinleşmiş tahkim kararının icra edilmemeye devam etmesi (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir);
- *Eiffage SA ve Diğerleri /İsviçre* (k.k.), 2009: Avrupa Nükleer Araştırma Örgütü ile sözleşme akdederek mahkeme hakkından feragat (kabul edilemez);
- *Granos Organicos Nacionales S.A. /Almanya* (k.k.), 2010: Tahkim şartının geçersiz olup olmadığında karar verme yetkisi Devlet mahkemelerine ait olduğunda, başvuranın Devlet mahkemelerine başvurmadan önce davayı tahkime götürme zorunluluğu yoktur (kabul edilebilir);
- *Suda /Çek Cumhuriyeti*, 2010: Üçüncü tarafların mutabık olduğu şart sonucunda tahkime tabi olma zorunluluğu (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir);
- *Kolgu /Türkiye* (k.k.), 2013: Bir futbolcuyla kulübü arasında Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu nezdinde yapılan tahkim yargılamaları sırasında kamuya açık mahkeme olmaması (kabul edilemez);

- *Klausecker /Almanya* (k.k.), 2015: Avrupa Patent Ofisi nezdine bir işe alma prosedürü incelemesi için makul bir alternatif prosedür (tahkim) varken yerel mahkemelere erişimin kısıtlanması (kabul edilemez);
- *Tabbane /İsviçre* (k.k.), 2016: Bir tahkim kararını temyiz etme hakkından feragat (kabul edilemez);
- *Le Bridge Corporation LTD S.R.L. /Moldova Cumhuriyeti* (k.k.), 2018: Aynı şikâyet başvuran tarafından bir başka uluslararası soruşturma ya da uzlaşma prosedürüne, ICSID Tahkim Mahkemesi'ne iletilmiş (kabul edilemez);
- *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018: Spor Tahkim Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına itiraz (6 § 1. Madde ihlal edilmemiştir); kamuya açık duruşma yapılmaması (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir);
- *Apollo Engineering Limited / Birleşik Krallık* (k.k.), 2019: bir tahkim şartı kabul edilerek bazı 6 § 1. Madde güvencelerinden vazgeçilmesi (kabul edilemez)
- *Bakker /İsviçre* (k.k.), 2019: Bir başvuran CAS'dan hayat boyu meslekten (profesyonel bisikletçi) men cezası almıştır; başvuran Federal Mahkeme nezdinde adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun);
- *Promimpro Exports and Imports Limited and Sinequanon Invest /Ukrayna* (k.k.), 2019: bir tahkim kararının uygulanmaması (kabul edilemez; kişi yönünden bağdaşmaz);
- *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020: Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun bağımsızlığı ve tarafsızlığı (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir; amatör futbolcular için her türlü futbol faaliyetinden bir yıl boyunca men edilme (kabul edilemez; konu yönünden bağdaşmaz);
- *Mediation Berti Sports /Türkiye* (k.k.), 2020: Hiçbir "medeni hak" yoktur çünkü futbolla ilgili ulusal hukuk futbolcu temsilciliği sözleşmesinden doğan ve tüzel kişi tarafından ortaya konan iddiaları tanımıyor ve Türkiye Futbol Federasyonu nezdindeki yargılamada tüzel kişilere taraf olma hakkı sağlamıyor (kabul edilemez; konu yönünden bağdaşmaz);
- *Sedat Doğan /Türkiye, Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye, İbrahim Tokmak /Türkiye*, 2021: bir futbol kulübü yöneticisine, profesyonel bir oyuncuya ve profesyonel bir hakeme dayatılan yaptırımlarla ilgili (üç davada da 6 §1. Madde ihlal edilmiştir; ikinci davada sadece oyuncularından birine dayatılan yaptırıma yerel olarak itiraz etmiş olan futbol kulübü bakımından kabul edilebilir bulunmuş ve futbolcu bakımından kabul edilemez bulunmuştur);
- *Beg S.p.a. /İtalya*, 2021: Roma Ticaret Odası Tahkim Dairesi hakemlerinden birinin tahkim yargılamasında karşı tarafı kontrol eden şirket ile daha önceki ve benzer mesleki bağlantıları (buna paralel hukuk yargılamalarında avukat olarak görev yapması da dahil) nedeniyle tarafsızlığının olmaması, (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir).

6. Madde (ceza) kapsamındaki davalar:

- *Deweer /Belçika*, 1980: Başvuranın işyerini geçici olarak kapatma kısıtlaması kapsamında uzlaşma yoluyla para cezası verilmesi (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir);
- *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020: Başvuranın her türlü futbol faaliyetinden bir yıl men edilmesiyle sonuçlanan disiplin yargılaması, §§ 153-154 (kabul edilemez; konu yönünden bağdaşmaz).

Sözleşmenin diğer maddeleri kapsamında tahkim

7. Madde:

- *Platini /İsviçre* (k.k.), 2020: Profesyonel sporlar bağlamında disiplin uzaklaştırmasıyla sonuçlanan tahkim kararı; Karar FIFA Disiplin Talimatı'na dayanarak ve onun yargı organları tarafından verilmiştir (kabul edilemez; konu yönünden bağdaşmaz).

8. Madde:

- *Platini /İsviçre* (k.k.), 2020: Profesyonel sporlar bağlamında disiplin uzaklaştırmasıyla sonuçlanan tahkim kararı (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun).

10. Madde:

- *Sedat Doğan /Türkiye, Naki and Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye, İbrahim Tokmak /Türkiye*, 2021: Türkiye Futbol Federasyonu tarafından, bir TV programı ve sosyal medya ağlarında yapılan yorumlar nedeniyle yeterince gerekçelendirilmeden dayatılan disiplin ve spor yaptırımları ve para cezaları (ihlal)

11. Madde:

- *Federation of Offshore Workers' Trade Unions ve Diğerleri /Norveç* (k.k.), 2002: Zorunlu devlet tahkimini öngören Hükümet kararnamesiyle grevin yasaklanması (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun);
- *Association of Academics /İzlanda* (k.k.), 2018, §§ 28-35: Sendikaların grev yapmasına kısıtlama getiren mevzuat ve zorunlu tahkimin dayatılması (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksun).

1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi:

- *Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 1994, §§ 61-62 ve §§ 73-75: Kesinleşmiş hüküm gücüne sahip olan ve icra edilebilir addedilen tahkim kararları 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi kapsamında "mal varlığı" olarak kabul edilirler; Devletin tahkim kararıyla verilen cezalarını ödememesi (1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi ihlal edilmiştir);
- *Transado-Transportes Fluviais Do Sado S.A. /Portekiz* (k.k.), 2003: bir tahkim mahkemesinin bir imtiyaz sözleşmesi hakkında yaptığı yorum sonucunda tazminat almadan mülkiyetten mahrum olma iddiası; Devlet yetkili makamlarına atfedilebilecek bir müdahale yok (kabul edilemez; konu yönünden bağdaşmaz);
- *Regent Company /Ukrayna*, 2008, §§ 61-62: Bir tahkim kararının uygulanmamaya devam etmesi (1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi ihlal edilmiştir);
- *Sedelmayer /Almanya* (k.k.), 2009: Bir başka devlet aleyhine olan tahkim kararının uygulanmaması (kabul edilemez; açıkça dayanaktan yoksundur);
- *Kin-Stib and Majkic /Sırbistan*, 2010, §§ 83-85: Bir tahkim kararının kısmen uygulanmaması (1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi ihlal edilmiştir);
- *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020: Tahkim kurulu tarafında verilen disiplin yaptırımının, başvuranları daha sonraki gelirlerinden mahrum bıraktığı iddiası (kabul edilemez; konu yönünden bağdaşmaz).

Genel ilkelerin özeti

- Mahkeme hakkına ilişkin genel ilkeler: *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 92-96.

- Yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız mahkemeye ilişkin genel ilkeler: *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 138-144; *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, 2020, §§ 194-200.
- Kamuya açık duruşma hakkına ilişkin genel ilkeler: *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, 2018, §§ 175-177.

Diğer referanslar

Diğer ana temalar:

- Adil yargılanma güvencelerinden feragat (6. Madde Ceza hukuku yönü)

Basın bildirimleri:

- Spor ve AİHM İNG / FRA

Avrupa Konseyi belgeleri:

- PACE Resolution 2151 (2017) on Human rights compatibility of investor-State arbitration in international investment protection agreements (Uluslararası Yatırımları Koruma Anlaşmalarında Yatırımcı-Devlet Tahkiminin İnsan Haklarına Uygun Olmasına dair 2151 (2017) sayılı AKPM Kararı)
- “Spor etkinliklerinde disiplin ve tahkim prosedürü” hakkında rehber (yargı makamları için)
- Handbook on “Human rights protection in Europe in the context of sports organisations' disciplinary and arbitration procedures - Good practice handbook No. 5 (2018)” (“Avrupa’da spor organizasyonlarında disiplin ve tahkim bağlamında insan haklarının korunması” hakkında Rehber – İyi Uygulamalar Rehberi No. 5 (2018))

ÖNEMLİ İÇTİHAT REFERANSLARI

Önde gelen davalar:

- *Mutu ve Pechstein /İsviçre*, no. 40575/10 ve 67474/10, 2 Ekim 2018;
- *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, no. 30226/10 ve diğer 4'ü, 28 Ocak 2020.

6. Madde (medeni) kapsamındaki diğer davalar:

- *Bramelid ve Malmström /İsveç*, Komisyon kararı, no. 8588/79 ve 8589/79, 12 Ekim 1982;
- *Lithgow ve Diğerleri /Birleşik Krallık*, 8 Temmuz 1986, Seri A no. 102;
- *Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 9 Aralık 1994, Seri A no. 301-B;
- *Suovaniemi ve Diğerleri /Finlandiya* (k.k.), no. 31737/96, 23 Şubat 1999;
- *Pastore /İtalya* (k.k.), no. 46483/99, 25 Mayıs 1999;
- *Transado-Transportes Fluviais Do Sado S.A. /Portekiz* (k.k.), no. 35943/02, 16 Aralık 2003;
- *Regent Company /Ukrayna*, no. 773/03, 3 Nisan 2008;
- *Eiffage SA and Others /İsviçre* (k.k.), no. 1742/05, 15 Eylül 2009;
- *Granos Organicos Nacionales S.A. /Almanya* (k.k.), no. 19508/07, 12 Ekim 2010;
- *Suda /Çek Cumhuriyeti*, no. 1643/06, 28 Ekim 2010;
- *Kolgu /Türkiye* (k.k.), no. 2935/07, 27 Ağustos 2013;
- *Klausecker /Almanya* (k.k.), no. 415/07, 6 Ocak 2015;
- *Tabbane /İsviçre* (k.k.), no. 41069/12, 1 Mart 2016;
- *Le Bridge Corporation LTD S.R.L. /Moldova Cumhuriyeti* (k.k.), no. 48027/10, 27 Mart 2018;
- *Apollo Engineering Limited / Birleşik Krallık* (k.k.), no. 22061/15, 2 Temmuz 2019;
- *Bakker /İsviçre* (k.k.), no. 7198/07, 3 Eylül 2019;
- *Promimpro Exports and Imports Limited and Sinequanon Invest /Ukrayna* (k.k.), no. 32317/10, 10 Eylül 2019;
- *Mediation Berti Sports /Türkiye* (k.k.), no. 63859/12, 12 Mayıs 2020;
- *Sedat Doğan /Türkiye*, no. 48909/14, 18 Mayıs 2021;
- *Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye*, no. 48924/16, 18 Mayıs 2021;
- *İbrahim Tokmak /Türkiye*, no. 54540/16, 18 Mayıs 2021;
- *Beg S.p.a. /İtalya*, no. 5312/11, 20 Mayıs 2021.

6. Madde (ceza): kapsamındaki davalar

- *Deweere /Belçika*, 27 Şubat 1980, Seri A no. 35;
- *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, no. 30226/10 ve diğer 4'ü, 28 Ocak 2020.

Sözleşme'nin diğer maddeleri kapsamında tahkim:

7. Madde:

Platini /İsviçre (k.k.), no. 526/18, 11 Şubat 2020.

8. Madde:

Platini /İsviçre (k.k.), no. 526/18, 11 Şubat 2020.

10. Madde:

- *Sedat Doğan /Türkiye*, no. 48909/14, 18 Mayıs 2021;
- *Naki ve Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği /Türkiye*, no. 48924/16, 18 Mayıs 2021;
- *İbrahim Tokmak /Türkiye*, no. 54540/16, 18 Mayıs 2021.

11. Madde:

- *Federation of Offshore Workers' Trade Unions ve Diğerleri /Norveç* (k.k.), no. 38190/97, 27 Haziran 2002;
Association of Academics /İzlanda (k.k.), no. 2451/16, 15 Mayıs 2018.

1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi:

- *Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis /Yunanistan*, 9 Aralık 1994, Seri A no. 301 B;
- *Transado-Transportes Fluviais Do Sado S.A. /Portekiz* (k.k.), no. 35943/02, 16 Aralık 2003;
- *Regent Company /Ukrayna*, no. 773/03, 3 Nisan 2008;
- *Sedelmayer /Almanya* (k.k.), no. 30190/06 ve 30216/06, 10 Kasım 2009;
- *Kin-Stib and Majkic /Sırbistan*, no. 12312/05, 20 Nisan 2010;
- *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye*, no. 30226/10 ve diğer 4'ü, 28 Ocak 2020.